

PODPORA AUTOREGULACE UČENÍ V E-LEARNINGU: KVAZI-EXPERIMENTÁLNÍ STUDIE

MUNI
PED

ČAPV

Jméno: Mgr. Gabriela Šimková¹

¹Katedra pedagogiky, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

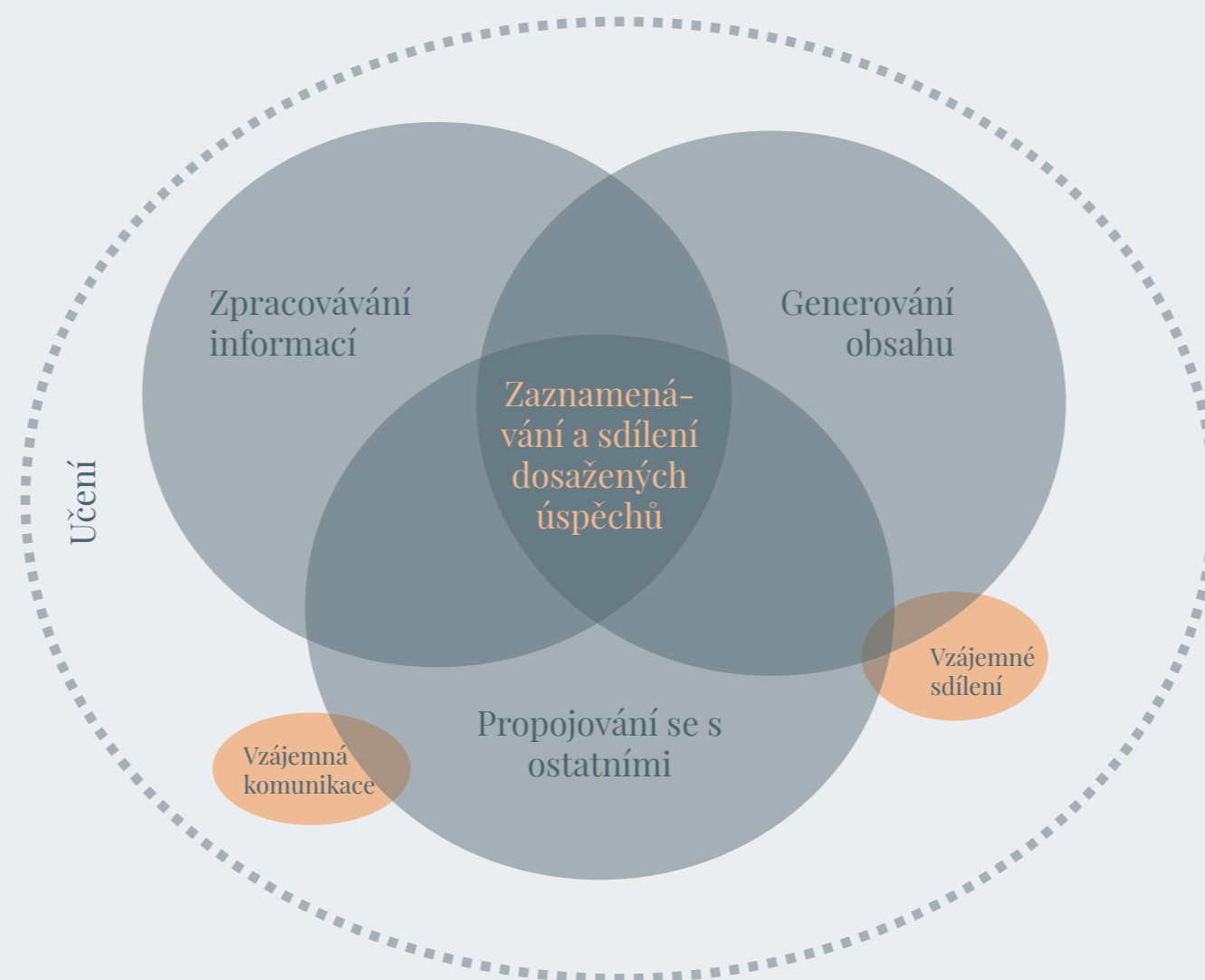
Úvod

Autoregulace učení je považována za dovednost, která není vrozená a je třeba ji vhodnými prostředky rozvíjet a podporovat (Hadwin et al., 2017). Zároveň se jedná o dovednost, která může pozitivně ovlivňovat studijní úspěšnost studentů, a to i v online prostředí (Cazan, 2014). Aby mohl jedinec rozvíjet svou autoregulaci, musí jeho učení probíhat v takovém prostředí, které k tomu nabízí dostatek příležitostí. Ve výzkumu ověřujeme, zda může být za takové prostředí považován e-learning vedený formou PLE (personal learning environment). Experimentální skupina studentů (n=30) absolvovala semestrální kurz, na jehož začátku a konci byly měřeny jejich autoregulační dovednosti. Výsledky byly porovnány se studenty kontrolní skupiny.

Teorie

V našem výzkumu se zaměřujeme na potencialitu rozvoje autoregulačních dovedností studentů učitelství prostřednictvím e-learningového prostředí. E-learning je designován v souladu s konceptem PLE (personal learning environment, Dabbagh & Kitsantas, 2012) a obsahuje prvky, které mohou autoregulaci pozitivně ovlivňovat – student plně přebírá zodpovědnost nad studiem v kurzu – určuje si například témata, kterým se bude věnovat i podobu závěrečných výstupů. Stává se jedincem, který přebírá kontrolu nad procesem plánování, monitorování, hodnocení a změn (Hadwin et al., 2017).

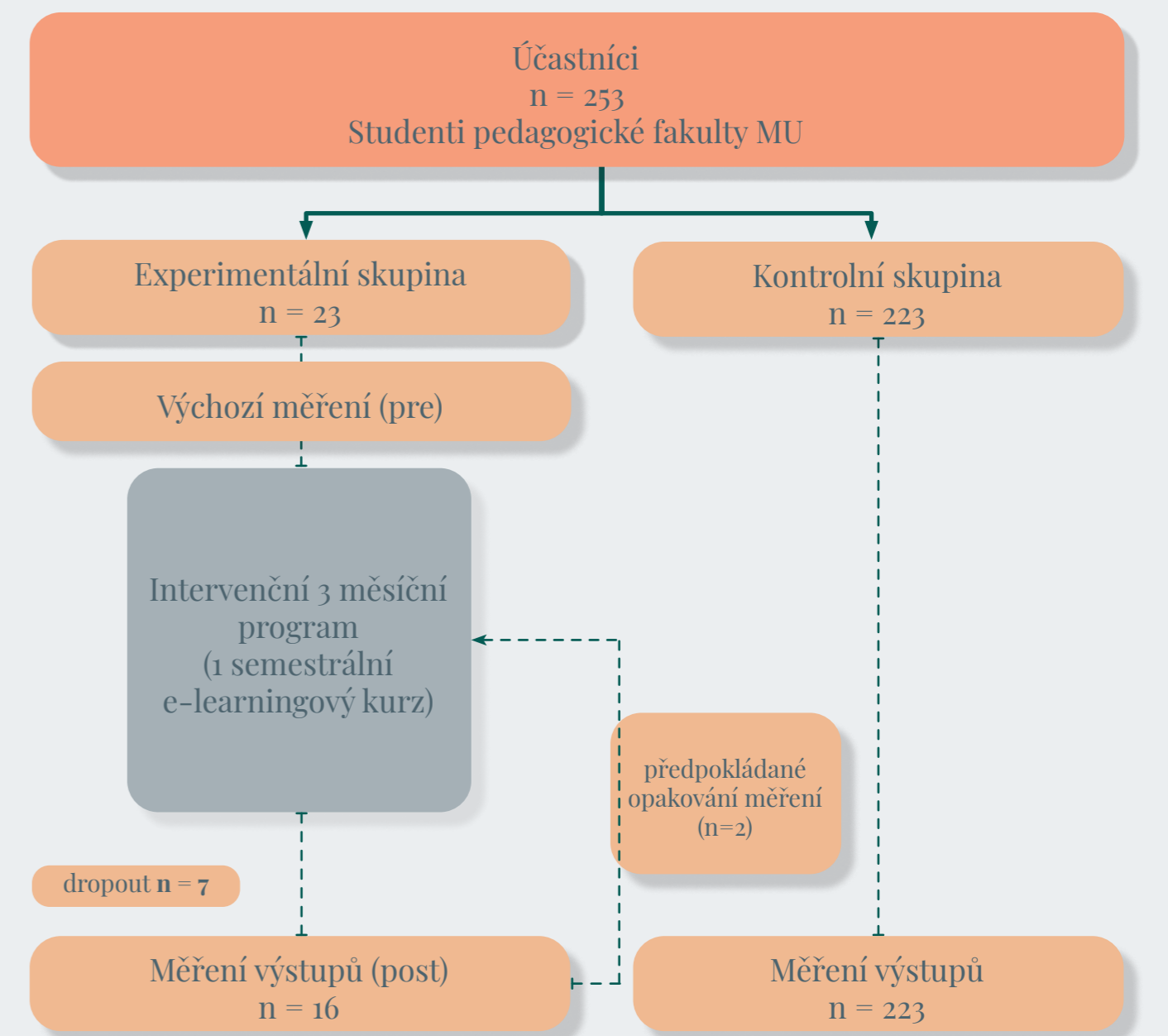
Obr. 1
Funkce personal learning environment

Metodologie výzkumu

V této studii byl využit kvaziexperimentální design. Kvaziexperimenty jsou modifikací klasických experimentálních designů – kontrola ze strany výzkumníka je zde nižší, jelikož zde nedochází k náhodnému výběru účastníků do skupin. Experimentální skupinu tvořili studenti (n=30) PdF MU, kteří dobrovolně absolvovali semestrální e-kurz Virtuální třída. K měření sebevímáných autoregulačních dovedností (AD) jsme jako pretest a posttest využili dotazník OSLQ, již dříve adaptovaný do českého prostředí (Šimková, 2021) a vykazující dobré základní psychometrické vlastnosti (cronbach. alpha u všech 6 subdomén dotazníku >0,75, CVI=0,88). Totožný dotazník byl administrován studentům (n=223) v kontrolní skupině, kteří absolvovali distanční vzdělávání nedesignované s cílem podporovat AD.

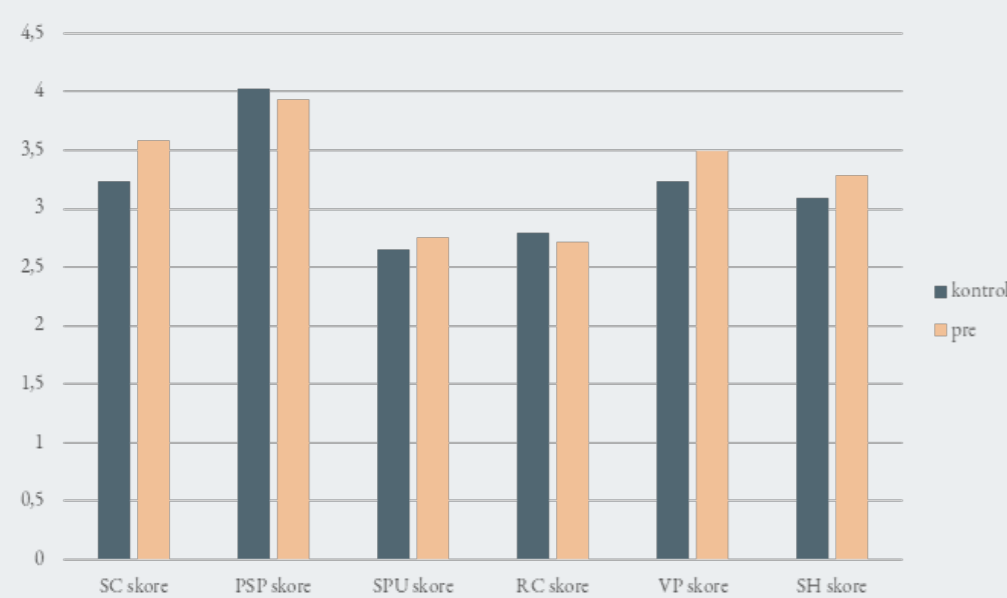
Obr. 2
Výzkumný design

Hlavní výzkumná otázka

Má specifické e-learningové prostředí (PLE) vliv na schopnost pregraduálních studentů učitelství autoregulovat své učení?

Výzkumná otázka 1: Mění se sebevímáná dovednost studentů učitelství autoregulovat své učení v závislosti na absolvování e-learningu podporujícího sebeřízené učení?

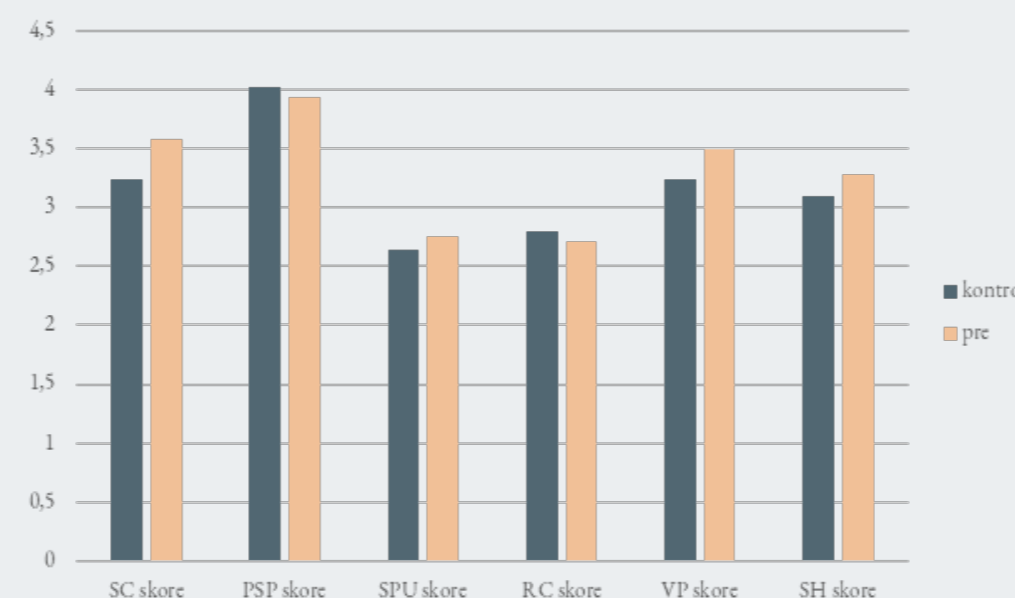

Graf 1
Porovnání skóre pretestu a posttestu

Tabulka 1
T-test pro dva nezávislé výběry, oblast SPU a VP

		SPU	VP
		Equal variances assumed	Equal variances assumed
Levene's Test for Equality of Variances	F	1,168	0,102
	Sig.	0,287	0,751
t-test for Equality of Means	t	-1,292	1,244
	df	36	36
	Significance One-Sided p	0,102	0,111
	Mean Difference	-0,267	0,306
	Std. Error Difference	0,206	0,246
95% Confidence Interval of the Difference	Lower	-0,685	-0,193
	Upper	0,152	0,804

Výzkumná otázka 2: Existují rozdíly v pretestu mezi experimentální a kontrolní skupinou v celkové úrovni autoregulačních dovedností?

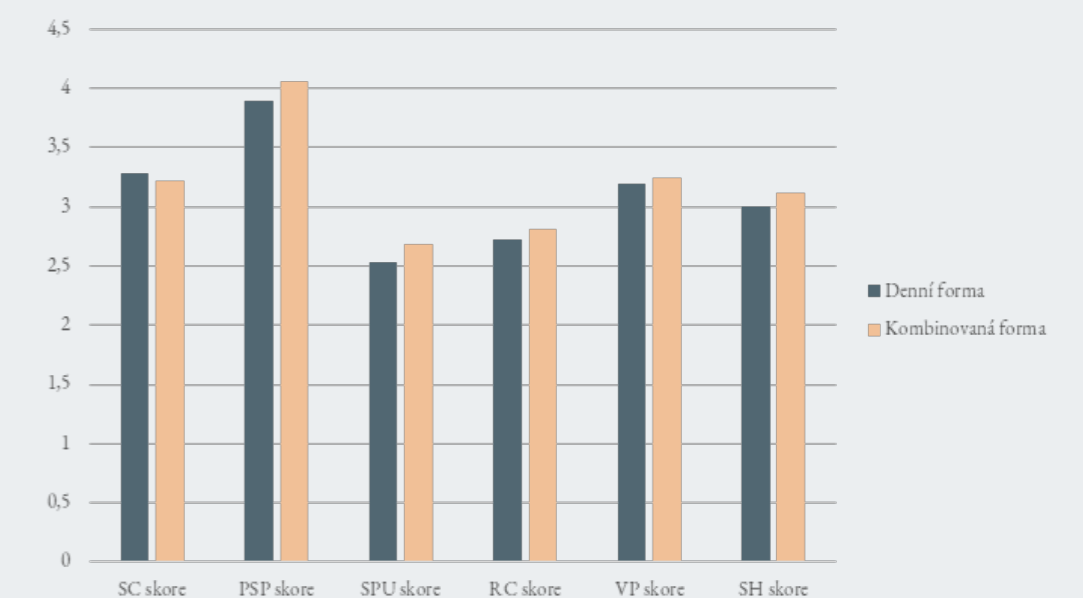

Graf 2
Porovnání skóre pretestu a kontrolní skupiny

Tabulka 2
T-test pro dva nezávislé výběry, oblast SC a VP

		SC	VP
		Equal variances assumed	Equal variances assumed
Levene's Test for Equality of Variances	F	1,398	0,479
	Sig.	0,238	0,490
t-test for Equality of Means	t	2,061	1,453
	df	233,000	233,000
	Significance One-Sided p	0,020	0,074
	Mean Difference	0,350	0,256
	Std. Error Difference	0,170	0,176
95% Confidence Interval of the Difference	Lower	0,015	-0,091
	Upper	0,684	0,602

Výzkumná otázka 3: Existují rozdíly v dosahovaných autoregulačních dovednostech v závislosti na formě studia?

Graf 3
Porovnání dosahovaných skóre dle formy studia

Tabulka 3
T-test pro dva nezávislé výběry, oblast PSP a RC

		PSP	RC
		Equal variances assumed	Equal variances assumed
Levene's Test for Equality of Variances	F	2,427	2,978
	Sig.	0,121	0,086
t-test for Equality of Means	t	-0,891	-0,307
	df	209	209
	Significance One-Sided p	0,187	0,380
	Mean Difference	-0,210	-0,079
	Std. Error Difference	0,236	0,256
95% Confidence Interval of the Difference	Lower	-0,676	-0,583
	Upper	0,255	0,426

Výsledky

Výsledky ukazují statisticky nevýznamné rozdíly mezi sebevímánou úrovní autoregulačních dovedností studentů na počátku kurzu a po jeho absolvování ve všech 6 subdoménách dotazníku. Za porovnatelné je možné považovat studenty v experimentální a kontrolní skupině z hlediska dosahovaných skóre autoregulačních dovedností – statisticky významný rozdíl se prokázal pouze v oblasti stanovování cílů. Významné rozdíly nenacházíme ani v tom, jak své autoregulační dovednosti hodnotí studenti denní a kombinované formy studia. Na úrovni statistické analýzy dat je třeba konstatovat, že se nepodařilo prokázat vliv e-learningu na schopnost studentů regulovat své učení. K hlubšímu pochopení procesu učení v online prostředí tak budou využity další výzkumné techniky – hloubkové rozhovory vedené s absolventy kurzu.

Literatura

- Cazan, A. M. (2014, 24 April). Self-regulated learning and academic achievement in the context of online learning environments. The 10th International Scientific Conference eLearning and software for Education.
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal learning environments, social media, and self-regulated learning. The Internet and Higher Education.
- Hadwin, A. F., Järvelä, S., & Miller, M. (2017). Self-regulation, co-regulation and shared regulation in collaborative learning environments. In Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance. Routledge.
- Šimková, G. (2021). Autoregulace učení v online prostředí: dotazník OSLQ. In Sborník příspěvků XXIX. výroční konference ČAPV. MU.

Poděkování

Tento příspěvek je součástí projektu MUNI/A/1397/2021, který je realizovaný Katedrou pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.